

Privacy in het metaversum

Tijdens wat nutteloos tijdverdrijf op social media kreeg ik een melding dat het [privacybeleid](#) van Instagram is aangepast. Het bleek alleen te gaan om een wijziging van de naam van moederbedrijf Facebook in Meta, onder verwijzing naar het metaversum en de [visie](#) daarop van Mark Zuckerberg. Als het aan hem ligt bestaat de toekomst uit een 3D-versie van het internet bewoond door onze avatars; een transcendente, online werkelijkheid die onder supervisie van Meta wordt gebouwd. Social media, gamen, werken en online winkelen vinden straks niet meer plaats achter een scherm, maar in het metaversum waar we in een zelfgekozen gedaante een tweede leven leiden. Op bezoek gaan bij oma in het bejaardentehuis is niet meer nodig. De kleinkinderen ontmoeten kan immers ook 'live' in het metaversum. Teleporteren is geen science fiction meer, maar een realiteit in het metaverse. In een reclamevideo op de Meta website zit oma met een VR-bril op de bank.

“The metaverse will be social”, staat op de website van Meta, en is bedoeld om te “verbinden”. Dat komt me bekend voor. Was dat niet ook de missie van Facebook? Kijk hoe dat is uitpakkt. Ik vrees dat het huidige gebekvecht op Facebook in het niet valt bij de 3D-oorlogen die in het metaversum gevoerd gaan worden tussen vaxxers en anti-vaxxers, republikeinen en democraten en andere gepolariseerde groepen. Maar Meta gaat natuurlijk alles doen om onze veiligheid te waarborgen, zoals door Zuckerberg al is aangekondigd in een interview met [The Verge](#). Aangezien dat op Facebook en Instagram ook zo goed is gelukt. Ik vrees dat een virtuele politiestaat in het vooruitzicht ligt met Meta als centrale overheid.

Het leek me hoe dan ook een goede aanleiding het privacybeleid van Meta eens onder de loep te nemen. Wat staat daar nu eigenlijk in over de verwerking van onze data door Meta? Het is al met al een lijvig stukje werk, met de lengte van een novelle als de reglementen in alle kruisverwijzingen meereken. En dan de inhoud. Het leest als een spannend jongensboek, vol met clous en vooruitwijzingen, die uiteindelijk helaas toch leiden tot een voorspelbare ontknoping. Spoiler: Meta weet alles over jou. Wie je bent, wat je doet, wat je interessant vindt, naar welke video's je kijkt, waar je bent, wie je vrienden zijn, hoe je de camera gebruikt, welke websites je bezoekt, wat je daar koopt, wat de inhoud is van je berichten, et cetera. En dan is er nog alle informatie over jou die weer uit die gegevens afgeleid kan worden. Dingen die je niet over jezelf weet, of geheim hoopte te houden, zoals obsessies of verslavingen, en de specifieke kenmerken van jouw persoonlijkheid, die Meta gebruikt om speciaal op jou gerichte aanbevelingen te kunnen doen en advertenties te plaatsen. Data science en psychologie blijkt een bijzonder vruchtbare samenwerking. Verzamelde gegevens worden bovendien gedeeld tussen alle platformen en dus straks ook in het metaversum.

Een paar highlights:

“Onze systemen verwerken inhoud en communicatie van jou en anderen automatisch om de context te analyseren en te achterhalen waar ze over gaan.”

“We verzamelen informatie over hoe je onze Producten gebruikt, zoals welke soorten inhoud je bekijkt of benadert, welke functies je gebruikt, welke acties je uitvoert, met welke mensen en accounts je contact hebt en hoe lang, hoe vaak en wanneer je je activiteiten uitvoert. We registreren het bijvoorbeeld wanneer je onze Producten (voor het laatst hebt) gebruikt en welke berichten, video's en andere inhoud je bekijkt in onze Producten. We verzamelen ook informatie over hoe je functies zoals onze camera gebruikt.”

“We ontvangen en analyseren ook inhoud, communicatie en informatie die anderen aanleveren wanneer ze gebruikmaken van onze Producten.”

“Adverteerders, appontwikkelaars en uitgevers kunnen ons informatie sturen via de Meta Business-hulpmiddelen die ze gebruiken (...). Deze partners bieden informatie over je activiteiten buiten onze Producten, waaronder over je apparaat, websites die je bezoekt, aankopen die je doet, de advertenties die je ziet en hoe je andere services gebruikt, ongeacht of je een account hebt of bent aangemeld bij onze Producten.”

“we maken gebruik van locatiegerelateerde informatie, zoals je huidige locatie, waar je woont, de plaatsen waar je graag naartoe gaat en de bedrijven en mensen waarbij je in de buurt bent, om onze Producten, inclusief advertenties, te personaliseren en verbeteren, zowel voor jou als voor anderen.”

Af en toe durfde ik niet meer verder te lezen. De rillingen liepen over mijn rug.

Mag Meta zomaar al die gegevens verzamelen en analyseren? Goede vraag. Verwerking van persoonsgegevens mag als dat ‘noodzakelijk is voor de uitvoering van een contract’ met jou als gebruiker. Meta heeft al die persoonsgegevens nodig om jou de diensten te kunnen verlenen die in de servicevoorwaarden zijn beloofd. Dit is de juridische truc die Meta gebruikt. Het is immers niet mogelijk een dienst te verlenen die erop is gebaseerd dat Meta alles van jou weet, als Meta niet alles van jou weet. Goed punt. Waar de redenering spaak loopt is dat in de servicevoorwaarden niet staat dat Meta ons vertrouwen misbruikt door onze zwaktes uit te buiten. Ik denk bovendien niet dat al die gegevens daadwerkelijk nodig zijn om de dienst te leveren die de gebruiker verwacht.

Een andere grondslag is de “verbetering van de dienstverlening”. Daarbij is dan even de vraag vanuit welk perspectief de dienstverlening verbeterd moet worden. Verbetering van de dienstverlening aan gebruikers of aan adverteerders? Waarschijnlijk alle twee, met als probleem dat die belangen vaak niet parallel lopen. Wat als de dienstverlening aan adverteerders ten koste gaat van de gebruikers? Volgens Frances Haugen, verantwoordelijk voor de recente [Facebook leaks](#), is winst maken voor Facebook belangrijker dan de veiligheid van gebruikers. Door Zuckerberg wordt dit overigens met nadruk [ontkend](#). Misschien ligt de waarheid in het midden.

Al die data zijn volgens Meta ook nodig om “veiligheid, integriteit en beveiliging te bevorderen”. Als discussies ontsporen, desinformatie wordt verspreid of platforms worden misbruikt voor wangedrag mag Meta ingrijpen, met andere woorden. Klinkt

niet onredelijk, maar wel een beetje eng, want wie beoordeelt wat onveilig is en hoe wordt dat gemonitord? Een Wob-verzoek indienen bij Meta is helaas niet mogelijk. Voor daadwerkelijke transparantie is een klokkenluider nodig zoals Francis Haugen die het aan durft uit de school te klappen.

Gelukkig kun je wel je privacy-instellingen aanpassen. Na wat snuffelen in de privacy-instellingen van Instagram zag ik onder “gegevensinstellingen” staan dat ik “iedereen” toestemming zou hebben verleend voor het plaatsen van cookies. Who the heck is “iedereen”? Ik kan me niet herinneren daarvoor toestemming te hebben gegeven. Maar goed. Snel aanpassen, om verder rondneuzen door onbekenden te voorkomen. Iedere keer als ik probeer de instellingen te veranderen verschijnt een leeg wit scherm in beeld, met enkel de volgende tekst:

“Er is een onverwachte fout optreden. Je krijgt deze melding omdat er iets mis is gegaan bij het laden van dit scherm. “

De cookie-instellingen heb ik tot op heden niet kunnen aanpassen. Iedere keer kom ik weer in hetzelfde, witte scherm terecht, als een soort blinde muur. Zou het toeval zijn? Als het er net zo aan toe gaat in het metaversum wandelen onze avatars straks rond in een virtuele Truman Show.